

Överförmyndarverksamheten, Kalix kommun

Bakgrund

Överförmyndarverksamheten är en del av en kommuns obligatoriska uppgifter. I kommunen ska det finnas antingen en överförmyndare eller en överförmyndarnämnd. Kalix kommun har valt alternativet med en enskild överförmyndare (och en ersättare för denna). Huvuduppgiften är att utöva tillsyn och kontroll över förmynderskap, godmanskap och förvaltare. Syftet med tillsynen är att förhindra att omyndiga barn, eller myndiga personer som inte själva kan ta tillvara sin rätt, missgynnas ekonomiskt eller rättsligt.

Överförmyndarverksamhetens uppgifter regleras främst i föräldrabalken (FB) kapitlet 9-19. Andra viktigare lagar och förordningar är förmynderskapsförordningen (SFS 1995:379) samt kommunallagen, förvaltningslagen och sekretesslagstiftningen.

Andra uppgifter för överförmyndaren är att ge tillstånd till olika rättshandlingar och att hos tingsrätten ansöka om godmanskap eller förvaltare för en person. Verksamheten är alltså obligatorisk kommunal uppgift och innefattar betydande moment av myndighetsutövning d v s ett bestämmande över vad enskilda människor får och skall göra.

Länsstyrelsen utövar tillsyn över överförmyndarverksamheten.

Den som inte är nöjd med de beslut som fattats av överförmyndaren kan överklaga besluten hos tingsrätten.

Syfte och revisionskriterier

Denna granskning är av översiktlig karaktär/förstudie. Förstudien syftar till att skapa underlag för bedömning av eventuellt behov av fördjupad granskning.

Kontrollmål/granskningsmål

- Vilka system och rutiner för styrning och intern kontroll har överförmyndaren beslutat om?
- Hur fungerar överförmyndarverksamheten utifrån gällande lagstiftning baserat på länsstyrelsens tillsyn av verksamheten?

- I vilken utsträckning sker uppföljning och utvärdering av resultat från överförmyndarverksamheten?

Revisionskriterier

- Fullmäktiges föreskrifter för överförmyndaren
- Länsstyrelsens tillsynsrapporter
- Aktuell lagstiftning

Valet av granskningsinsats har skett utifrån en bedömning av väsentlighet och risk.

Metod, material och avgränsning

Granskningen genomförs som en förstudie/översiktligt granskning av överförmyndarverksamheten.

Granskningen omfattar dokumentstudier respektive intervjuer med överförmyndaren i kommunen. Följande dokument har gåtts igenom:

1. Överförmyndaren i Kalix kommun 2011 - 2014
2. Reglemente 2011 – 2014
3. Politiska mål, övergripande verksamhetsbeskrivning
4. Interna mål 2011 – 2014
5. Verksamhetsplan 2011 – 2014
6. Delegationsordning § 61 dnr 92/07-19
7. Årsredogörelse för år 2011 insänd till Länsstyrelsen
8. Årsredogörelse för år 2012 insänd till Länsstyrelsen
9. Årsbudget 2011, 2012 och del av 2013
10. Årsberättelse 2011
11. Årsberättelse 2012
12. Förmynderskapsförordningen 1995:379
13. Länsstyrelsens inspektion 23 februari 2011
14. Länsstyrelsens inspektion 23 februari 2011, ensamkommande barn

Granskningsnoteringar

Länsstyrelsens inspektion

Länsstyrelsen genomförde senast 2011 två inspektioner hos överförmyndaren i Kalix kommun enligt 19 kap 17§ föräldrabalken och 20§ förmyndarskapsförordningen. Vid den ena inspektionen fick överförmyndaren ett frågeformulär, som användes som underlag vid själva inspektionen vilken avsåg god man för ensamkommande flyktingbarn. Av protokollen 2011-02-25 respektive 2011-03-24 framgår att den första inspektionen slutfördes utan någon som helst anmärkning och att den andra (ensamkommande flyktingbarn) bara föranledde någon mer marginell anmärkning.

Sammanfattande iakttagelser

Baserat intervjun med överförmyndaren, genomgång av redovisade dokument ovan och länsstyrelsens genomförda inspektioner 2011 redovisas följande sammanfattning utifrån kontrollmålen:

Vilka system och rutiner för styrning och intern kontroll har överförmyndaren beslutat om?

- Utöver fullmäktiges reglemente för verksamheten har överförmyndaren beslutat om såväl övergripande mål som resultatmål. Utfallet av verksamheten redovisas i en årlig verksamhetsberättelse till fullmäktige. Av denna framgår bl a omfattningen på verksamheten, antalet godmanskap m fl verksamhetsmått samt det ekonomiska utfallet. Vidare framgår vilka utbildningar överförmyndaren medverkat i samt vilka lagar, förordningar och övriga styrdokument som gäller för verksamheten. I kommunens årsredovisning ingår också en mer kortfattad redovisning av överförmyndarens verksamhet under året.

Hur fungerar överförmyndarverksamheten utifrån gällande lagstiftning baserat på länsstyrelsens tillsyn av verksamheten?

- Länsstyrelsens senaste tillsyn är från 2011. Normalt sett sker tillsyn varje år men enligt intervjuuppgifter har länsstyrelsen inte sett detta som nödvändigt i Kalix då utfallet av tidigare inspektioner visat på mycket god ordning inom överförmyndarverksamheten. Länsstyrelsen borde dock enligt gällande lag ha utfört en inspektion under 2013, men någon sådan har inte genomförts.

I vilken utsträckning sker uppföljning och utvärdering av resultat från överförmyndarverksamheten?

- Den uppföljning som löpande sker avser det ekonomiska utfallet. I övrigt följs verksamheten upp genom de årliga verksamhetsberättelserna. Vidare ställer länsstyrelsen årligen ett antal skriftliga frågor till överförmyndaren genom en sk årsredogörelse. Från den senaste sammanställningen av dessa frågor (2012) framgår bl a följande:
 - Den samlade förmögenheten som hanteras är cirka 60 mnkr
 - Överförmyndaren arbetar heltid med uppdraget
 - Den årliga budgeten uppgår till 1,6 mnkr
 - Ärendemängden var 2012-12-31: 117 godmanskapsärenden, 17 aktiva förvaltarskapsärenden och 3 kombinerade ärenden god man/förvaltare. Vidare fanns 42 förmyndarskapsärenden varav 11 ärenden var redovisningskyldiga, och slutligen tre ärenden med godmanskap för ensakommande flyktingbarn. Noteras ska dock att den samlade ärendemängden under ett år är betydligt högre beroende på att ärenden avslutas av olika skäl. Ofta ligger ärendemängden på drygt 350 ärenden för ett helt kalenderår.
 - 99 % av årsräkningarna från de gode männen uppges inkomma i tid och inga påminnelser eller vitesförelägganden hade gjorts
 - Samtliga årsräkningar var granskade före 1 maj, vilket är en månad före sista datum enligt överförmyndarens mål
 - Ingen ställföreträdare har entledigats på grund av misskötsel av uppdraget

Rekommendation

Utifrån genomförd förstudie bedömer jag att det f n inte föreligger något behov av fördjupad granskning.

Det kan dock vara lämpligt att revisionen tar del av kommande inspektioner från länsstyrelsen för att därigenom löpande kunna följa överförmyndarverksamhetens utveckling.

2014-01-14

Hans Forsström, certifierad kommunal revisor